

Anarhizam i diktatura

Odgovor na tekst potpisan s Maxim, koji poziva anarhiste da formiraju partiju s komunistima.

Errico Malatesta

1920.

Autor ovoga napisa poznata je i cijenjena osoba koja je dugo živjela u Rusiji, sudjelovala je u revolucionarnom pokretu te zemlje i u bliskim je odnosima s najvažnijim ljudima toga pokreta.

Stoga se čini ovlaštenim govoriti o „Trećoj internacionali” (ili bolje rečeno idejama onih koji zagovaraju „Treću internacionalu”, jer nam se ne čini da ona još postoji kao stvarna organizacija), pa sa zadovoljstvom objavljujemo njegov spis koji, čini nam se, daje drugačiji prikaz stvari od onoga kako bi to neki drugi voljeli predstaviti.

Dobro je čuti sva zvona.

Ostajemo u poziciji iščekivanja.

Prijatelj *Maxim*, kojega potiče sveta vatra revolucije, naravno, vrlo je tolerantan prema nama. Žali što na našem kongresu neće biti mjesta za neanarhističke komuniste te očekuje, gotovo na našu štetu, da komunisti sazovu kongres kojemu će anarhisti imati slobodan pristup i apsolutnu slobodu da iznose svoje ideje. Mi ćemo svakako iskoristiti situaciju da širimo svoju propagandu i da, ako je moguće, tražimo temelje zajedničkoga djelovanja, ali... što o tome kaže Bordiga?

U konačnici, *Maxim* bi želio da se anarhisti priklone komunističkoj partiji. Međutim, ako ne postoji dovoljno razlika da ostanemo razdvojeni, kako se čini da vjeruje *Maxim*, zašto se onda komunisti ne bi stopili u anarhistički pokret?

Ipak, razlika postoji, radikalna je i sam je *Maxim* čini očiglednom; riječ je o različitom shvaćanju revolucije i načina njezine provedbe. Ta razlika ne bi trebala spriječiti dogovor komunista i anarhista o zajedničkoj akciji protiv zajedničkoga neprijatelja, ali svakako onemogućava spajanje tih dviju tendencija.

U teoriji, mi smo za slobodu i protiv autoriteta; u praksi, mi smo za slobodnu narodnu akciju protiv svake diktature.

U ovoj bilješci ne želimo opet izložiti naš program nasuprot onoga autoritarnog. Navest ćemo samo nekoliko zapažanja kako bismo prorijedili potencijalne nesporazume.

Kada govorimo o općem dobru i općem interesu, mislimo na dobro *svih*, odnosno *svakoga pojedinca*, a ne onoga tobožnjega društvenog interesa koji je uvijek bio laž kojom su opravdavali sve tiranije. To dobro svih ne može se dosegnuti osim jamčenjem svima najpotpunije individualne slobode. Opći interes ne nadmašuje, kako hoće *Maxim*, interes pojedinca, nego mora biti suma interesa pojedinaca; a kad su oni u raskoraku, moraju se uskladiti međusobnim slobodnim ustupcima. Ako pak vlada mora autoritarno namiriti taj raskorak, to navodno usklađivanje u praksi bit će žrtvovanje interesa većine radi pobjede interesa vladajućih i njihovih prijatelja.

Maxim kaže da će se slobodne zajednice morati braniti od ofenzivnih povrata reakcije. Jasno, međutim, prva reakcija od koje strahujemo nije toliko ona buržoazije kojoj ćemo oduzeti sva sredstva za napad oduzimajući joj vlasništvo, koliko reakcija onih koji streme diktaturi. Budući da *Maxim* govori o raznim talijanskim Verbicarima,¹ trebao bi primijetiti da diktature, kako bi pokorile najnaprednije dijelove, uvijek traže snagu u najnazadnijim dijelovima.

Posljednja primjedba.

Maxim diktaturi (odnosno diktatorima) daje poseban razlog postojanja, a to je društvena obrana; međutim, ne primjećuje da bi se na taj način uspostavio cijeli onaj buržujski i vojni poredak koji je revolucija trebala uništiti.

Jedni rade, a drugi ih brane. Tako su se uvijek objašnjavale i opravdavale vojska, policija, sudstvo i sve ugnjetavačke i parazitske institucije.

Jedan rukuje pikom, a drugi mačem; i, naravno, čovjek s mačem tuče i iskorištava onoga s pikom.

Klonimo se takvoga komunizma!

---

¹ Verbicaro, grad i općina u regiji Calabria na jugu Italije.

Smatramo da se onaj tko radi mora moći braniti; ako mora unajmiti zaštitnika, ostat će rob...
i zaslužiti će svoju sudbinu.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Errico Malatesta
Anarhizam i diktatura
Odgovor na tekst potpisan s Maxim, koji poziva anarhiste da formiraju partiju s komunistima.
1920.

Umanità Nova (Milano) br. 96 (19. lipnja 1920.)
Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni demokrati ni diktatori*. Odabrani
spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb 2022.

anarhisticka-biblioteka.net